

Til allsherjar- og menntanefndar Alþingis

Mál 509, þingskjal 771.

Reykjavík, 24. mars 2012.

Ágæta nefndarfólk

Mig langar að vekja athygli ykkar á nokkrum atriðum í frumvarpi til laga um breytingu á lögum um skráð trúfélög nr. 509, þingskjal 771.

Markmið frumvarpsins er að jafna stöðu lífsskoðunarfélaga á við skráð trúfélög og koma á og viðhalda jafnrétti og jöfnum tækifærum lífsskoðunarfélaga á við skráð trúfélög, eins og segir í greinargerð.

Með því að jafna stöðu ofangreindra félaga staðfestir Alþingi að trúleysi sé ekki hlutlaus stefna. Verði frumvarpið að lögum er ekki hægt að krefjast trúleysis eða fjarveru trúar í opinberu rými í nafni hlutleysis.

Í ljósi þess að staða barna skuli vera ótilgreind (9. grein frumvarpsins), komi foreldrar sér ekki saman um hvaða trúfélagi barnið skuli tilheyra, er rétt að vekja athygli allsherjar- og menntanefndar á að í landinu er lífsskoðunarfélag sem hefur að markmiði að hvetja fólk til að standa utan trúfélaga og vinnur markvisst að því (sjá vantru.is). Því verður ekki séð að jafnræði sé með trú- og lífsskoðunarfélögum ætli stjórnvöld að styðja málstað þess félags umfram önnur félög. Þannig er heldur ekki hægt að halda því fram að staða utan trúfélaga sé hlutleysi. Eigi að skikka barn til að standa utan trúfélaga í landi þar sem trú og trúleysi veга jafnt, af þeirri ástæðu einni að foreldrar séu ekki sammála, er ríkið að draga taum trúleysis á kostnað trúar. Þó svo að tilfelli séu ef til vill ekki mörg þar sem foreldrar koma sér ekki saman um trúfélag barns mætti breyta greininni á þann veg að gefa foreldrum ákveðinn frest til að komast að niðurstöðu eða skrá barnið í það trúfélag sem annað foreldrið hefur tilheyrt lengur.

Vert er að benda á að sú jafna staða sem frumvarpið á að ná er á kostnað þeirra trúfélaga sem nú þegar eru starfandi. Lækkun einingaverðsviðmiðs sóknargjalda hlýtur að skerða þá starfsemi og þjónustu trúfélaga sem nú þegar er við lýði. Sé ekki vilji fyrir því að auka útgjöld í samræmi við skráningu lífsskoðunarfélaga eins og fram kemur í fylgiskjali fjármálaráðuneytisins er möguleiki að mæta kostnaðaraukningu á annan hátt eins og að setja ákveðinn lágmarksfjölda til þess að félög fái sóknargjöld. Fækki félagsmönnum í starfandi trúfélagi þannig að þeir nái til dæmis ekki lengur 25 manns fær félagið ekki sóknargjöld. Mjög æskilegt er að kanna hvaða afleiðingar skerðing sóknargjalda hefði fyrir þjónustu starfandi trúfélaga áður en frumvarpið verður að lögum. Sóknargjöld eru reiknuð samkvæmt félagatali 1. desember ár hvert. Þar sem frumvarpið gerir ráð fyrir að lögin taki gildi 1. október 2012 er engin leið fyrir trúfélög að vita með góðum fyrirvara hversu mikil skerðing sóknargjalda verði næsta ár.

Þá má spyrja hvort nafnið á lögnum opni glufu fyrir ótal félög til að sækja um skráningu sem lífsskoðunarfélög. Í greinargerðinni segir að lífsskoðunarfélög þurfi að bjóða upp á tilteknar athafnir sem tengjast tímamótum mannsævinnar, en þau þurfa ekki að bjóða upp á þær allar. Því kann að vera skynsamlegra að lögin beri heitið: „Lög um trúfélög og félög um trúleysi“ og síðan komi skilgreiningin á þeim kröfum sem félög um trúleysi þurfa að uppfylla til að hljóta skráningu.

Í frumvarpi þar sem jafnrétti er viðfangsefni skýtur skökku við að ráðuneytið miði aðeins við athafnir kristinnar kirkju varðandi skráningu lífsskoðunarfélaga, ekki síst í ljósi þess að hjónavígslur eru einu athafnirnar sem leyfi þarf til að sinna.

Þegar frumvarp um breytingar á lögum um skráð trúfélög birtist á vef innanríkisráðuneytisins sl. haust vakti athygli að hluti greinargerðarinnar virtist tekinn orðrétt upp úr bréfi sem Siðmennt sendi Stjórnlagaráði fyrir tæpu ári. Þegar jöfnuður er annars vegar er mjög óheppilegt að rekja megi á jafn augljósan hátt tengsl greinargerðar við ákveðið trú- eða lífsskoðunarfélag.

Lífleg umræða átti sér stað í Stjórnlagaráði sl. sumar um trúmál og innsend erindi mjög mörg þar sem skoðanir voru mjög skiptar. Sé ekki ætlun Alþingis að valda deilum og ósætti með þessu frumvarpi er mjög mikilvægt að taka ekki eingöngu tillit til lífsskoðunarfélaganna sem eru að berjast fyrir tilverurétti sínum heldur ekki síður trúfélaganna sem vilja ekki láta ýta sér til hliðar.

Megi allsherjar- og menntanefnd bera gæfu til að leita niðurstöðu sem sátt er um.

Með kærri kveðju,

Dögg Harðardóttir

Lindarbyggð 9

270 Mosfellsbær